

DISSERTATIO ACADEMICA
 DE
 VIRIS IN FENNIA PERITIA LITTE-
 RARUM GRÆCARUM CLARIS,
 CUJUS PARTEM QUARTAM
 CONS. FAC. PHILOS. IMP. ACAD. ABOËNS.

publico examini offerunt

JOHAN. JAC. TENGSTROM,
 E. O. Philosophiæ Adjunctus, E. O. Amanuensis Bibliothecæ,

ET

PETRUS TICKLÉN,
 Stip. Bilm. Ostrobotnienfis.

In Auditorio Medico die III Junii MDCCCXV.
 h. a. m. f.

DISSERTATIO ACADEMICA

DE

VIRIS IN FEMINA PERITIA ET
RABUM GRACIARUM CLASSE

CUJUS PARTEM QUARTAM

Corr. Fac. Prætor. Imp. Acad. Arabis.

Publice examinavit

JOHANNES JAC. TENNENBERG

E. O. Philosophiae abjunctus, P. O. Theologiae Licentiat.

ET

PETRUS TIGHEM

Sup. Bacc. Theologiae

In Aulico Medico et Chirurgico

h. a. m. k.

ALGOE, Typis Universitatis

niuntur, die Saturni post meridiem, exercitio cantus precibus-
que vespertinis finitis, Evangelium tantummodo resolvendum
injungatur alterutri Theologorum o). STODIUS a. 1638 cum
HENRICO HOFFMANNO p), Past. & Præpos. in Mafku, &
G GRE.

o) Cfr. Reverendisf. TENGSTROM *Vita Rothovii* pp. 35, 39.

p) Respondens fuerat in Disputatione Synodali Aboë 1628 habita
(Reverendisf. TENGSTROM l. c. p. 22.). Ex Actis Capituli Aboënsis,
virum magnæ auctoritatis in Ordine suo fuisse, crederes; quamvis
pluries & falacitatis & avaritiæ sædæ accusatus deprehendatur,
Vid. Prot. d. 27 Julii 1657. Avaritiam ejus notant Protoc. dd.
9, 15 Maji, d. 10 Julii 1661, ex quo apparet, fenoris ex pecu-
nia viduæ pauperi concedita exacti reum ab Ep. JOH. TERSERO
(Capitulares suffragia severa de hoc crimine jam in antecessum
tulerant) sic reprehensum esse: *Sedan kunne vi ej dätta förtiga
om dät rop i hela Sveriges Rijke om edert floora interesse.
Ondt at hantera denna saken medh eder, ty J åren alles vår
gode Vän, är ondt at höra på edert tall i landet. Consistorium
håller honom för den som umgås med sådant äcker, at han ej kan
vara in statu gratiæ. Dätta är icke räknandes emot edra floora
Penningar, som uthe ståå på interesse. Men med denna fattiga
Enckian. — Remonstrerades Herr Hinrich, att han hade räknat
på Enckian två gånger somliga persödlar &c. Cf. Prot. Confist.
Acad. d. 8 Apr. 1646, quod perhibet, Studiosum quendam que-
sum esse, att Herr Hinrich icke togh på hatten, tå han hellsade
och mötte honom på gatan: såsom och tilförene undfådt honom
mechta snöpligen uthi Mascho Prästegårdh, då han kom dijt med
Olai Israelis promotorials-bref, kallandes honom och andre, som
komne voro ifrå Sverige, till Svenske pack, &c. Herr Hinrich
skulle uthaff Rectore förmanas, att han icke upstusfar Studen-
terna och retar opå sig medh någhon otijdigh söracht, der de
sig alltid beroopa på. Eum præter salarium, quod Pastoribus Eccle-
siarum pendi solet, ordinarium 48 tonnis frumenti annuis ex re-
ditibus publicis, quamdiu in vivis esset, munitum fuisse, novimus
(ex Prot. Conf. Acad. d. 27 Jan. 1666). Opulentiam ejus etiam
innuit dedicatio Dis. *Astrologiam generalem proponenti*, Præf. SIM.
KEXLERO, Resp. ERICO J. JUSTANDER, præmissa. Defunctus est
fine a. 1665 aut initio a. 1666, relicta vidua sibi superflite, filia*

GREGORIO *Matthæi* FAVORINO q), Past. & deinde Præpos. in Pikis, focius Esk. PETRÆO S. S. Bibliorum in linguam Fennicam vertendorum adjunctus est. A. 1640, cum, disoluto Gymnasio r), Academia Ab. conderetur, Linguarum Hebrææ

eiusdem STEPHANI, cujus in Prot. Conf. Acad. d. 24 Martii 1658, tunc jam defuncti, mentio fit. Cf. Protoc., dd. 27 Jan. 9 Maji 1666.

- q) Nomen ejus comparet in indice Sacerdotum, qui pompæ R. Academiæ Ab. inaugurandæ aderant (Cf. Rev. TENGSTROM I. c. p. 156). Gratulatio ejus elegiaca latina exstat inter *Gratulationes, cum Rev. Dn. M. Nicol. Nycopensis privilegia & jura Magisterii Philosphici conferret Samueli N. Frisio a. 1650*, Aboæ, ap. Petr. Wald, 4:0. Defunctus esse videtur ante a. 1652, a quo certe M. SIMON KEXLERUS, Mathes. Prof., Pastor fuit in Pikis. Filium habuit JOHANNEM, qui a. 1655, Verbi Divini Minister in Hattula, in matrimonium duxit ELENAM THURONIAM, filiam THURONIS *Theodorici*, Pastoris in Ecclesia Kyroënsi Tavastorum (cf. Γαμηλιον *sacris nuptiarum honoribus*, — qui d. 23 Sept. 1655 celebrantur, Ab. ap. Petr. Hanson, 4:0) atque deinde Pastor ejusdem ecclesiæ, cui fover præfuerat, defunctus est a. 1673. (Concionem in exsequiis ejus ab ABRAH. IKALENSI habitam excitat Cel. PORTHAN *Hist. Concionum Sacr. Fenn.* pp. 25, 26) aliūque filium ERICUM, qui in Prot. Capit. d. 22 Febr. 1672 inter eos, qui sacro Ordini initiandi erant, *bene in studiis fundatus* insignitur. — Hæc viros spectantia dignos judicatos, qui cum PETRÆO & STODIO primam universæ Scripturæ Sacræ versionem genti Fennicæ pararent, & quos haec ob causam etiam linguarum sacrarum pro ætatis suæ ratione peritissimos fuisse, probabile est, annotanda esse duximus, etiam si ex parte minutioris curæ forsan habeantur.
- r) Ejus historiam & constitutionem exponit Reverendisf. TENGSTROM I. c. p. 26 seqq. Præter Lectores ibi commemoratos nobis innuit unus, docendi munere in hacce bonarum artium officina functus, quem ab oblivione jam vindicavit Cel. FR. W. PIPPING *De Bibliothecariis Academiæ Aboënsis*, pp. 12, 13. D. 3 Apr. 1593 in parocchia Smalandiæ Anderstadt, villa Bockhult, patre colono INGEMARO Nicolai, matre ANNA Benedicti, natus, scholam Wexio-

bræ & Græcæ Professor in hac designatus est. In primo
Prælectionum publicarum Ordine Græcam Grammaticam una
 G 2 cum

nensem a. 1614, Nycopensem a. 1617, Calmariensem a. 1622, quo tempore etiam præceptor erat in aula Nob. cujusdam HAMMARSKÖLD de Tuna, frequentavit. A. 1627 studia litteraria Uplandiæ continuavit. A. 1636 ordini sacro ab Ep. Wexion. NICOLAO KROOK consecratus, vocante Ep. ROTHOVIO a. 1637 Aboam venit, ubi Logices Lectioni, ERICO *Matthiæ* BÖHNIENSI ad ecclesiam Pedersörensensem translato, vacuæ factæ (cf. Rev. TENGSTRÖM l. c. pp. 90, 91), admotus est. Aa. 1641 — 1643 vicariam Eloqu. Prof. JOH. TERSERO operam præstitit. Ab. Ep. ROTHOVIO & ad munus quoddam & ad summos in Philosophia honores obtinendos commendatus (cf. Cel. PIPPING l. c.), utrisque defraudatus, æquo animo fata sibi magis secunda exspectavit ad a. 1644, quo denique Pastor & Præpos. in Tenala designatus est, ubi 88 vitæ annis transactis, *satur*, ut verba relationis, quam sequimur, habent, *ætatis, satur honoris plenusque gloriæ*, vitam cum morte commutavit d. 22 Junii 1681. Pronuntiatur ibidem: *Alios vetustas, nox & chaos sepelient, hic superstes erit in animis hominum, fama rerum, æternitate temporum*, cui vero vaticinio exitum haud respondisse, ex allatis patet. Sermones funebres in memoriam ejus habuerunt D. ENEV. SVENONIUS in ædibus defuncti e Genes. 25, vers. 7 — 11, & Ep. JOH. GEZELIUS Sen. in templo e Psalms. 116 a vers. 12. Bis matrimonium inierat, prius a. 1642 cum SIGRID BERGERIA, filia Pastoris in Finnström Alandiæ, PETRI BERGERII, ex qua tres filios unamque filiam suscepit, alterum, illa a. 1653 defuncta, cum vidua quadam MARGARETA Petri, ex qua duo sibi nati sunt filii. Filiorum unus PETRUS d. 17 Febr. 1680 mortuus, alius JONAS PETREJUS, ut se ipse cognominat, epitaphium, (e cujus apographo, in Bibliotheca Academica servato, hæc, de vita laudibusque PETRI *Ingemari* allata, desumimus), supra sepulcrum lapideum, in templo Tenalensi a se exstructum, quod ossa conderet patris, matris fratrisque, collocari fecit. — Hujus de Viro, quem etiam ad humanitatem litterasque in patria nostra introducendas & promovendas pro rata contulisse, jure augurari licet, excursus veniam nos facile impetraturos, speramus. Obiter simul commemoramus, quod in annotationibus de gente *Alftanorum* a nobis supra p. 48 excitatis, ERICUM *Erici* ALFTANUM aliquamdiu Lectorem Theologiæ in Gymnasio Ab.

cum praxi proponendam suscipit. A. 1649 se a Gen. X cum Hebræis & a 2 Cor. X cum Græcis continuaturum indicit, addito ad imitationem utriusque linguæ exercitio styli, cum in prosa tum in ligata oratione pro captu quidem Auditorum s). A. 1652 Theol. Prof. constitutus t), a. 1660 hoc munere se abdicavit u), annoque 1675 in Ecclesia Nådendalensi, quam administrandam retinuerat, sed cui ab a. 1673 gener suus ANDREAS

PE-

---

fuisse, perhibetur, vel ex ERICI LENCQVIST Descriptione historico-œconomica Ecclesiæ Töfsalensis, cujus autographon in Bibliotheca Acad. superest (Epitomen ejus exhibent *Åbo Tidn.* a. 1793, N:o 31 seqq.) redargui, ex qua constat virum laudatum in munus Pastoris Töfsalensis jam a. 1623 introductum fuisse a Past. Ab. M. JOACHIMO STUTÆO.

s) Cf. Reverendis, TENGSTRÖM l. c. p. 68 sq.

t) A Senatu Academico, utpote ætate jam provectus & diu muneribus publicis functus, S. R. Majestati ad hoc munus obtinendum commendatus erat (ex Prot. d. 15 Sept. 1652). D. 15 Dec. 1652 Episcopus PETRÆUS Patres Academicos certiores fecit, STODIUM Theologiæ, & PETRUM BERGIUM Linguarum Professore clementissime designatos esse; dieque 14 Sept. 1653, mentione facta litterarum Cancellarii, d. 5 Aug. ejusd. anni datarum, eandemque rem Consistorio significantium, publicas in disciplinis novis sibi delatis lectiones habendi veniam utrique concessa est, sed introductio dilata, quoad confirmationes s. diplomata Regia huc advenirent, quæ denique d. 27 Sept. 1654 in Consistorio prolata sunt. D. 11 Octob. decretum est, introducendos esse STODIUM die Jovis proximo post Festum omnium Sanctorum, atque BERGIUM deinde hebdomada proxima præterlapsa. Cf. Cel. PIPPING l. c. p. 38.

u) Haud liquet, an ab hoc munere ob illatum sibi crimen magis remotus fuerit? Ep. JOH. GEZELIUS Sen. certe in litteris ad Rectorem Magnif. d. 30 Aug. 1676 datis & in Consistorio prolatis eum ob vitium quoddam grave ab Academiâ remotum perhibuit; cujus tamen remotio in Actis nullum exflare vestigium, monente genero STODII, ANDR. PETRÆO, attestatum est Consistorium.

PETRÆUS, Physices Profefor, ob infirmitatem foceri vicarius præfuit, vitam cum morte commutavit v). Moribus erat pro temporum ratione infolitus, mediocri ingenio, eruditione indigefta; in docendo copiofus nimis, Magiæ graviter sæpiusque infimulatus x). Nullos pofteros prolis mafculæ STODIUM reliquiffe, novimus y).

Eruditionis fuæ Græcnicæ publice edita fpecimina, præter fymbolas, quas ad verfionem Sacri Codicis Fennicæ, a. 1642 editam (de qua vide fupra pp. 46, 47), eum confuliffe,

v) Plura vide ap. Rev. TENGSTRÖM l. c. pp. 54 — 83, Cel. WALLENIIUM, P. II, Sect. II. pp. 10, 11.

x) Quam infamis hoc nomine fuerit STODIUS, indicant Acta non modo fuæ ætatis, fed etiam temporum pofteriorum. Sic in Capitulo d. 15 Apr. 1671, ex occasione Is. GUNNÆRI artium magicarum æcufati, mentio facta turbarum a M. STODIO & M. FORSTADIO excitatarum atque a M. BERGIO prolixè relatum, Studiofos noctibus vefpereque diei Jovis collegia STODII frequentaviffe, fcholarem quendam ope ejusmodi artis arcanæ absque ullo incommodo fe dejeciffe e tecto templi e. f. p. D. 11 Dec. 1689, quo fuffragia lata funt de Verbi Divini antehac Miniftro LAUR. ULSTADIO, Studiofo UIHEGIO & M. PETRO SCHÆFER, errorum religionem fpectantium æcufatis, Med. Prof. D. TILLANDS motuum meminit necromanticorum, *ſom icke en ringa fläck Academien tilfogade.* Cfr. Prot. d. 22 Aug. d. 22 Nov. 1676 & pafim.

y) Nobis certe Acta hujus ævi perſcrutantibus nemo hujus cognominis occurrit, præter ERICUM *Erici* STODIUM, Aboënfem, qui a. 1662, Præf. SVENONIO, defendit ultimam partem Syntagmatis, quod inferibitur: *Gymnafium capiendæ rationis humanæ*, atque annis certe 1675 — 1688 fuit Paſtor Notocomii Själoënfis, cujus vero natalitia prorfus ignoramus. An fuerit filius fupra p. 51, not. laudati Paſtoris Töſſalænfis, ERICI *Erici* ALFTAN, qui erat patruelis MARTINI HENRICI STODII, hujusque cognomen adoptaverit, cum pater jam a. 1639 defunctus eſſet, haud conſtat?

tulisse, eo minus est, quod dubitemus, cum ob hanc elaborandam a lingua Hebræa publice docenda vacaverit 2), sunt:

Gratulatio Hexametra Græca in Disf. *de Optices natura in genere*. Præf. SIM. KEXLERO, Resp. GUTM. Jac. LITHOVIO, Sud. 1650,

Grat. Eleg. Græca inter *Gratulationes cum M. Nic. Nyco-pensis, Log. & Poës. Prof. privilegia & jura Magisterii Philosophici conferret Samueli N. Frijo*, 1650, Aboæ, 4:o,

Grat. Eleg. Gr. inter *Carmina in corymbum nuptialem M. Johanni J. Liliewaan aa) & Catharinæ Muur, Rev. Dn. Bøtiii Murenii, Pastoris in Saltvijk & totius Alændiæ Præpositi, filia, parandum*, Ab. 1656, 4:o,

certe

2) Ex Prot. Conf. Acad. d. II Maji 1641. Theol. Prof. JOH. ELAI TERSERUS primo anno Academico has partes STODII egit, Grammaticam Hebræam hora a. m. IX in Auditorio Inferiori proponens, Cf. Rev. TENGSTROM *Minne öfver Terserus* p. 9 not. Ejusd. *Vita Rothovii* p. 183.

aa) Hic, deinde Past. & Præpos. in Nagu (Cf. STIERNMAN *Ab. Lit.* p. 46), fratrem habuit LAURENTIUM Jacobi LILIEWAAN, a. 1653 V. Div. Ministr. in Nagu, in cujus laudem ERICUS J. JUSTANDER in Dedicacione, supra p. 49 not. p) excitata, commemorat, eum primum, quantum hic sciret, sui ordinis, *glaciem fregisse, librisque in folio & quarto num. VII, & extra deauratis & intus aureis, Bibliothecam Academiæ ornasse & honorasse*. Adjicit: *utinam & alii Clericorum Equestrisque & Politici status viri, tuo exemplo excitati, Libros, queis ipsi non indigent, aut quorum dupla habent exemplaria, Musarum nostrarum gazophylacio darent & consecrarent*. Sed hæc obiter a nobis allata cf. cum Cel. PORTHAN *Hist. Bibliothecæ R. Ac:æ Ab.* pp. 26, 27, & Cel. PIPPING l. c. pp. 30, 31.

certe non melioris notæ ac farrago vulgaris esse solet ejusmodi scriptionum. Præterquam enim quod sphalmatibus redundant typographicis, ut κ pro χ , $\omicron$ pro ω , &c. linguæ metris ligandæ facultate Auctorem haud valuisse, satis superque evincunt. Susplicamur imo, STODIUM neque scholis & lectionibus, muneris ratione habendis, de Litteris Græcis in Fennia colendis admodum meruisse. Quod opera sua in elementis Grammatices & lingua vernacula Novi Testamenti exponendis, ut videtur, substiterit, ei tamen soli vitio haud vertendum; cum & ignorantia auditorum & tunc temporis genius hujus loci, in Theologiam præ ceteris studiis litterariis amplectendam pronus, & ad illam hæc, intempestivo plerumque orthodoxiæ abreptus studio, accommodans, liberaliori scientias quasvis Litterasque tractandi rationi, primis Academiæ Aboënsis conditæ temporibus, impedimenta objecisse varia, satis superque constat, quibus sæpe ingenia vel optima succubuerint; ut neque pro merito STODII habendum, quod, e more cognitioni solidiori linguæ utilissimo, (quem circa medium sæculi proxime præterlapsi, auctoritate inprimis Cel. ERNESTI, de Philologia Græca commendanda & promovenda alias quam maxime meriti, rejectum e ludis nostris Litterariis, dolendum est), regulas & genium linguæ, lectorem minus attentum facile suffugientes, accuratius sentiendi & callendi ansam Studiosis dederit. Sed ipse parerga inutilia variarumque rerum infulsam & indigestam molem lectionibus suis inferendo, copiositate hæc nimia tædium adferente, causa videtur fuisse paucitatis negligentæque & incuriæ Auditorum, de quibus eum questum esse, in Confistorio Acad. d. 15 Oct. 1645 bb) retulit

---

bb) Cujus Protoc. hæc habet: *Magnificus Rector proponerade M. Martini Stodii besvär öfver sina Auditorers oflist, at the och meckta fåå vore. Uthlofvades fördenkul, at Studiosi uthi nästa inscriptione skulle singulariter till linguarum studium rätt medh afsvår förmaanas. At välbemålde M. Martinus med parergis och alla-*

lit Rector Magnificus. Præter jam a nobis allata eruditionis suæ specimina & Disputationem Synodalem *de Libero Arbitrio* cc), nonnullasque gratulationes metricas latinas vix ac ne vix quidem memorabiles dd), alia haud exaraverat scripta typis

handa vidlyftigt och onyttigt prolongerande utli fina lektionibus af flå vilde, påminnte honom Dn. Pro-Cancellarius.

cc) Hanc turpis plagii culpa exemptam voluit Cel. WALLENIUS, sequente nobiscum benigne communicata animadversione: "Quæ de Disputatione hac Synodali, in Vita ROTHOVII p. 81 sq. habet Reverendis. TENGSTRÖM, ea in Disertatione Clm̃i ER. ANDR. CHRONS (de Fennis summos in Philosophia honores ante conditam Academicam Aboënsis adeptis, Pari. Poster. Sc&. Poster. p. 11), quæ me Præsidi publicam a. 1812 adpexit lucem, ita, sed per memorie lapsum & urgentis festinationis ἀβλεψίαν, narratur, quasi turpis plagii fraude notatus a ROTHOVII Biographo fuisset Vogeliani de Libero Arbitrio Thesium Defensor. Veriora docent & ipse Disputationis Stodianiæ titulus (in Rothoviana quoque Vita p. 82 totus legendus) & ingenua STODII tam in Dedicacionibus quam in ipso opere confessio, *maluisse se alienum mutuari opus, non proprias theses communicare*, plures afferentis instituti partim causas partim excusationes, sperantis obloqui eidem ausurum fore neminem, cum scriptionem hanc Generosissimæ Senatoris Gubernatorisque Generalis GABR. B. OXENSTJERNA Magnificentiæ dedicatam esse cogitarit, addentisque esse eandem notis quibusdam a se distinctam: quæ tamen quot, quantæ & quales sint, sine Theauri Vogeliani, qui mihi quidem ad manus nec est nec fuit, collatione indagare haud licet. De cetero non erit observatu inutile, inscribi alteram illam Stodiani operis dedicacionem non solum S. S. Verbi Divini Ministerio Dioceseos Aboënsis, verum etiam MARTINO MATTHÆI VARGO & SIMONI MATTHÆI SOLIMONTANO, Tornæ Bothnorum illi Pastori, huic Sacellano, ceterisque omnibus aliis æque junioribus ut senioribus candidis ac piis lectoribus."

dd) Vid. si placet, *Disf. de Fortitudine*, Præf. MICH. WEXIONIO, 1643, *Theoremata quædam Philosophica*, Præf. ABR. THAUVONIO, 1652, *Hymenæus nuptiarum festivitati M. Gabr. Thauvonii ac*

pis evulgata. Ullas neque Disputationes a se editas, tam negotia, quibus se distringerent Professiones duæ sibi delatæ, quam ad Academiam diu desideratos Græcarum litterarum typos d. 6 Junii 1649 in Consistorio Academico, sui excusandi gratia, commemoravit; cui declarationi amsam dedisse videtur decretum paullo ante a Consistorio conceptum, providendum esse, ut nisi Profesor Linguarum Disputationes ederet, saltem Orationes quædam Græcæ quoque anno typis evulgerentur *ee*).

Litteras, quas vocant, clasficas, in genere, utpote viris demandatas, etiam si eruditissimis, tamen ad alienas tractandas disciplinas pronioribus, primis lustris Academiæ conditæ haud, ut fas erat, prælectas & procuratas fuisse, jam hisce temporibus a viris cordatis, litterarum humaniorum promovendarum studiosis, observatum est. Ut Episc. TERSERUS a. 1659, Eloquentiam a Profesoribus ei minus deditis ejusque imperitioribus in Academia Ab. neglectam fuisse, questus est, quod magnum fuisse impedimentum floris Academiæ, merito judicavit *ff*); sic anno adhuc 1684 Matheos Profesor M. JOH. FLACHSENIUS coram Senatu Acad. asserere non dubitavit, Linguarum Professionem inde ab inauguratione Academiæ haud bene

H

bene

Elisab. Joseph. Melartopææ, a. 1655, Ab. 4:0, Votivæ congratulationes M. Georg. Alano, cum d. 15 Junii 1660 Theol. Doctor. crearetur, ib. 4:0.

ee) Prot. Conf. Acad. d. 21 Maji 1649.

ff) Cf. Rev. TENGSTRÖM *Minne öfver Terferus* p. 47 not. Fratrem suum JOHANNEM Elai TERSERUM, primum Eloquentiæ Professore Aboënsē, haud quidem nominat Episcopus TERSERUS; sed hunc spartam suam male ornasse, Acta sæpius testantur. Vid. Reverend. disl. TENGSTRÖM l. c. p. 170, BILMARK l. c. p. 46, seqq.

Bene administratam fuisse *gg*). Absit tamen a nobis viros de patria litterisque alias meritissimos illam ætatem ornantes atque carbone notandi pruritus; cum mirari potius conveniat, quod, etiamsi nulla junioribus litterarum cultoribus assignata essent salaria, eos ad Academiam, quousque munera Profesoria attingere possent, frequentandam invitantia, iisque otium offerentia litteris dicandum, plerumque tamen ex nostratibus adfuerint, qui Professionibus vacuis præfici possent, & qui his summo cum emolumento & popularium & litterarum fungerentur.

Græcæ & Orientalium Linguarum Profesores, infra singuli suis locis uberius recensendi, post *STODIUM*, qui ordinem ducit, fuere *hh*):

PETRUS BERGIUS	ab a.	1652,
ERICUS FALANDER	—	1671,
GABRIEL FORTELIUS	—	1682,
SIMON PAULINUS	—	1684,
DAVID LUND	—	1691,
ISACUS PIHLMAN	—	1697,
ISRAEL NESSELIUS	—	1705,
ABRAHAMUS ALANUS.	—	1707.

DA.

gg) Denna Profession har esom oftast lidit meen alt ifrån Academiens första inauguration, den tiden Mag. Andr. Bergius den possiderade, hvilken sielff ofta måst klaga öfver des svårighet, seen intil des Prof. Falander öfvervant det svåraste, och nu medan Prof. Fortelius den förvaltad, hvilken icke sällan hafver bekänt, huru ondt han hafver haft komma medh den till rätta. Prot. Conf. Ac. d. 19. Martii 1684.

hh) Cf. *BILMARK* Progr. Acad. d. 28 1795 datum, quem indicem tamen ex annotationibus Reverendiss. *TENGSTRÖM*. ad *STIERNMANNI* *Ab. Literat.* & correximus & auximus.

DANIEL JUSLENIUS	ab a. 1712,
ISACUS BJÖRKLUND	— 1728,
PETRUS FILENIUS	— 1735,
GREGORIUS STENMAN	— 1741,
CAROL, ABR. CLEWBERG	— 1746,
ISACUS ROSS	— 1758,
LAURENTIUS O. LEFRÉN	— 1772,
GABR. TIDGREN	— 1785,
PETR. MALMSTRÖM	— 1790,
GUST. GADOLIN	— 1795,
JOH. BONSDORFF	— 1807.

§. 11.

JOHANNES *Elai* TERSEUS, a. 1605 in Dalekarlia natus, jam scholam frequentans Örebroënsē carmina Græca & Latina pepigit. Episcopum JOH. RUDBECKIUM, ecclesias Esthoniæ, Ingermanniæ & Livoniæ visitantem, Notarius comitans in Synodo Revaliæ 1627 habita Græce cum GABRIELE HOLSTENIO, denique Archi-Præposito Arosiensi, Præsidis partes sustinente, disputavisse traditur ii). A. 1632 Lector Græcæ Linguae in Gymnasio Arosiensi designatus est. A. 1633 Academiâs exterâs visitaturus Germaniam petivit, ubi honorificentissimum CONRADI HORNEJI ad JOHANNEM ADLER SALVIUM testimonium meruit, hæc inter alia habens: *Tanta doctrina & virtute præditus est, ut, utra magis præeset, incertum sit. Mihi profecto utramque sic probavit, ut a multis annis ex omnibus familiaribus meis neminem propensius dilexerim, ne majora de quoquam sperarim. Nam præterquam quod Latine eleganter scribit & loquitur, Græce etiam & Hebraice insigniter doctus est. Sed & ita humaniores illas litteras coluit, ut simul cum Philosophiam tum Theologiam accurate cognoverit, quibus in-*

H 2

super

---

ii) FANT *Hist. Litt. Græc. in Suecia*, Sect. I. p. 53.

super Historiæ & Antiquitatis notitiam adjecit kk). A. 1640 Theol. Professioni Aboënsi, a. 1647 Upsaliensi admotus, antequam Aboæ valediceret, d. 16 Maji 1648 a D. Esk. PETRÆO, suo quondam Præceptore, Theol. Doctor creatus est ll). A. 1658 in sedem Episcopalem Aboënsis evehctus, a. 1664 eadem dejectus, Ecclesiis quibusdam Pastor præfuit usque ad a. 1671, quo Episcopus Lincopenis designatus est. Defunctus a. 1678. Vitam meritaque insignia Viri hujus incltyi exposuit pluribus Reverendis. TENGSTRÖM *Minne öfver Johannes Elai Terserus*, Aboæ 1795, 8 o.

Ex scriptis Ejus ad litteraturam Græcam pertinet:

Analysis Epist. Pauli ad Galatas & Capitis I. enarratio, 1649, Cap. II. v. 1 — 15, e. a. Cap. II. a v. 16 ad finem & Cap. III. ad v. 19, e. a. Cap. III. a v. 19 ad finem, e. a. Cap. IV, 1650. Upsaliæ, 4:o.

§. 12.

SVENO Theodori mm) GELZENIUS, a. 1619, patre Pastore in Gellersrum Ostrogothiæ, natus, qui in ipsa inauguratione Academiæ, aut certe haud longe post, nomen suum Albo Academiæ dedisse videtur, egregie omnino de litteratura Græca in Fennia eo ipso meruit, quod a. 1646, privato quodam Præceptoris munere in parœcia Bjerno fungens,

---

kk) Vid. O. Knös *Analecta Epistolarum*, p. 90 seqq.

ll) Exstant *Gratulationes Jo. El. Tersero, cum Ei gradus in Theologia summus conferretur*, Ab. 1648, 4:o, inter quas duæ metricæ latinæ Esk. PETRÆI. In priori, se ad Finlandiam, ubi nemo sibi notus esset, sollicitum atque attonitum venisse, commemorat, at nunquam se pœnituisse, quod ad has se contulerit oras.

mm) *Torero ex Actis Conf. Ac.*

gens, fabricam typorum Græcorum, quibus adhuc prorsus carebat Academia, adeo solleter pararet, ut Senatus Academicus non modo exempla horum ad se transmisla *nn*). statim probaret, atque GELZENIUM ad opus susceptum continuandum exhortaretur, sed etiam deinde typis hisce elaborandis, novis eorum a GELZENIO præsentibus Consistorio exhibitis, sumtus necessarios a se præstandos decerneret *oo*). Noster vero, ut opinioni a Consistorio de se conceptæ responderet, atque artificio suo liberius se addicere posset, pædagogiam dictam reliquit, etiam si res sua familiaris adeo erat angusta, ut privatam Professorum liberalitatem sollicitare necesse haberet. Materiam varii generis fabricæ suæ necessariam emurus a. 1648 Holniam se contulit, ubi favorem singularem expertus est Jo. TERSERI, tunc temporis Theol. Prof. Upsal. designati, qui ex pecunia ab Illustriss. Comite GUSTAVO *Gustavi* DE WASABORG, procurante TERSERO, Typographiæ Academiæ Aboensis emendandæ donata erat, 50 thaleros

nn) Vid. Reverendiss. TENGSTRÖM *Vita Rothovii*, pp. 193, 194, cf. Prot. Conf. Ac. d. 15 Apr. 1646.

oo) Typographus PETR. WALDH, de opere GELZENII sententiã in Consistorio d. 9 Febr. 1648 rogatus, respondit; *Han, Peter, veet inthet, wvadh han skall seija therom; doch medh tidhen kunna blifva godt nogh, emedhan han alredha kan omgås medh spifsglafs, och felas icke annat, at thet motte rinna — . Bemätte Sveno Gelzenius vijste fram sina saaker och instrumenta medh ödmjukeligh begåran, Senatus Acad. wille försörja honom the medhlen, thermed han kunde samma väirket fortsättia, såsom ett Stådh, en Panna, 3 hembrar, 1 skålp. bly, Spifsglafs, &c.* Erogavit itaque Consistorium, præter 10 thaleros cupreos ei antea concessos, 50 thaleros e fisco Academiæ; & cum neque hi sufficerent ad sumtus necessarios suppeditandos, nova subsidia ei suggerenda esse, pluries jussit Consistorium. Cf. Protocc. Conf. Ac. d. 17 Nov. 1647, d. 12 Jan. d. 9 Febr. d. 26 Apr. dd. 21, 28, 29 Junii, 18 Julii, 18 Oct. 1648, d. 18 Apr. d. 20 Junii 1649.

ros argenteos ad sumtus hujus itineris sustinendos GELZENIO assignavit, quos tamen, d. 29 Junii ejusd. anni, 3 thaleris quaque hebdomade ad diem S. Michaëlis Nostro decretis, eum restituere jusfit Consistorium pp), præterea d. 18 Julii puero, qui ei in opere ad manum esset, unum thalerum quaque hebdomade pendendum attribuens. Hisce munitus subsidiis GELZENIUS opus susceptum eo successu continuavit, ut d. 29 Maji 1649 Consistorio Academico posset exhibere typos ipsarum litterarum Græcarum paullo plures quam quæ ad dimidiam plagulam imprimendam essent necessariae, promittens, se etiam quam primum *spatia & accentus* confecturum; quibus paratis fabricam hancce defuisse, probabile videtur qq). GELZENIUS tamen certe illam meruit laudem, quod primus his in oris typos funderet. Ipse typorum a se confectorum ad orationem Græcam, in Academia Ab. a. 1649 Dominica IV:a Trinitatis a se habitam, & Reginæ CHRISTINÆ latine dicatam, imprimendam adhibendorum ansam dedit. A. 1650, editis eodem anno duabus Disertationibus, altera *Disp. 2:da in Artic. III Augustinæ confessionis, de incarnatione Filii Dei*, Præf. Jo. El., TERSERO, altera *De modestia*, Præf. MICH. WEXIONIO, Philof. Magister Aboæ creatus, atque eodem anno sacro ordini initiatus, a. 1651 Rector Scholæ in Westervik atque a. 1654 Pastor ibidem designatus, d. 8 Aug. 1676 defunctus est, Suam & Mechanices & artium variarum fabrilium peritiam, præter typos Græcos, quos Aboæ confecit, & organon

---

pp) Hoc vero decretum haud accurate executioni datum fuisse videtur; nam d. 20 Maji 1649 GELZENIUS retulit, se ad sumtus fabricæ suæ sustinendos accepisse *Grefve Göstafs 50 Riksdaler, och något af Quæstore.*

qq) Die enim 20 Junii 1649 laborem suum quasi exantlatum coram Consistorio Acad. commemorans, præter mercedem sibi jam tributam adhuc 150 Thaleros petivit, de quibus vero ad Cancellarium referendum esse, censuerunt Patres.

ganon pneumaticum templi Westervicensis, cujus eum fuisse opificem traditur, & alii artificii sui monumenta testantur rr).

Oratio Græca a GELZENIO Aboæ habita, nuper laudata, inscribitur: Λογάριον περί τῆς τῶν νεκρῶν ἀναστάσεως, ἥτινα ὅλα τῷ κόσμῳ ὁ δικαστὴς ὑπερμεγέτης Ἰησοῦς Χριστὸς ἐνεργῶς ἀπετελέσει, Aboæ, 1650, 4:o,

quam vero, cum ejus exemplum nullum expiscari potuerimus, recensere nobis haud licet. Eam a vitiis typographicis minime fuisse liberam, in ipso titulo, a nobis allato, videre est. Exstat præterea GELZENII

Grat. Hexam. Græc. in Disf. *De elementis in genere & specie*, Præf. ABRAH. THAUVONIO, Resp. PETR. WARELIO, Q.Goth. 1650.

Typi Græci GELZENII, ex speciminibus, quæ in Actis Consistorii adhuc cernuntur, & in scriptis variis hoc ævo excusis exstant, pro instrumentis & subsidiis mancis, quibus usum fuisse eum, veri simillimum est, satis accurate efficti fuerunt, etiamsi ductus litterarum nitidiores & expresiores desideres.

Excitatur a SIVERS I. c. GELZENII *Brevis declamatio super illum communem locum: Per angusta ad augusta*, enarrata & excusa Aboæ, 1643, 4:o, quam vero neque STIERNMAN I. c. commemorat, neque nos vidimus.

§. 13.

ENEVALDUS SVENONIUS a. 1617 in Smolandia, patre SVENONE *Enevaldi*, ferri Mercatore, avo ENEVALDO *Jonæ*, abavo Jo.

---

rr) Cf. SIVERS *Westerviks Stads Historia och Beskrifning*, p. 28.

JONA, Pastore in Angelstad, atavo Mercatore Helsingburgensi advena, ex familia nobili Anglica oriundo, matre INGRIDE Nicolai filia, ex antiquo sacerdotali genere in Ostrogothia progenita, natus, Philos. Magister Aboæ 1647 creatus, a. 1649 cum PETRO BERGIO et AXELIO KEMPE inter Candidatos Adjuncturæ Philosophicæ, abeunte PETRO TORPENSI vacuæ factæ, secundo loco nominatus est ss). Pecunia in usum Studioforum per Dioccesin colligenda tres annos sublevatus, cum discipulis, filio Ep. ROTHOVII minimo natu, deinde Secretario Regio Nob. JONA ROTHOF, & JOH. FLAGHMAN, deinde Judice Territoriali EHRENROOTH, Upsaliam, ubi annum antea commoratus erat, a. 1648 petiverat. Heic linguæ Arabicæ atque Syriacæ imprimis operam dedisse atque cum publice tum privatim Hebraice disputavisse traditur. Sequente anno Aboam cum altero discipulo, filio Ep. ROTHOVII, reversus est; sed stipendio Generalis Ammiralis CAROLI GYLLENHJELM mactatus tt), Holmiam d. 16 Oct. repetivit. Veniam concionandi ab Ep. Wexionensi D. JOH. STALENO adeptus, partes Concionatoris Aulici in Carlsberg & Sundbyholm apud Viduam Illustrisf. GYLLENHJELM, d. 7 Martii 1650 defuncti, egit, & in hujus Herois memoriam d. 10 Febr. 1651 orationem in Synodo Strengnesiensi habuit. A Domina laudata, CHRISTINA RIBBING, pecunia ad iter instituendum instructus, d. 1 Martii huic vale dicto, ad mensẽ Maji apud matrem suam viduam commoratus, in Daniam trajecit, dieque 2 Augusti Wittebergam venit. Opera heic literis diligenter navata, a. 1654, vilitatis quam plurimis Academiis, in patriam redux, d. 16

---

ss) Prot. Conf. Ac. d. 14 Nov. 1649. Huic vero Adjuncturæ admotus est BERGIUS.

tt) Ad animum suum gratum ob hoc aliaque, quibus ab Illustrisf. GYLLENHJELM Viduaque Ejus affectus erat, beneficia significandum, in Operibus a se, non modo Professore, sed etiam Episcopo designato, editis, se quondam GYLLENHJELMIORUM alumnium (Q. G. A.) subsignare solebat.